

**RZECZPOSPOLITA POLSKA
MINISTER FINANSÓW**

AE 6/034/11/GDC/12/BMI9-3984

Warszawa, dnia 9 maja 2012 r.

Trybunał Konstytucyjny

Dot. sygn. akt SK 14/12

W związku z przekazanym przez Trybunał Konstytucyjny przy piśmie z dnia 16 maja 2012 r. stanowiskiem Rzecznika Praw Obywatelskich wyrażonym w piśmie procesowym z dnia 14 maja 2012 r. o przystąpieniu do skargi konstytucyjnej P sp. z o.o., uprzejmie informuję, iż wobec podzielenia przez Rzecznika podglądu Skarżącej co do niezgodności § 6 ust. 5 w związku z § 5 pkt 1 i § 12 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 22 marca 2002 r. w sprawie podatku akcyzowego (Dz. U. Nr 27, poz. 269 z późn. zm.) z art. 64 ust. 1 i 3 w związku z art. 2 i art. 31 ust. 3 Konstytucji RP podtrzymuję zajęte w sprawie stanowisko, wyrażone w punkcie III pisma z dnia 11 maja 2012 r. AE6/034/11/GDC/12/BMI9-3984.

Zarzut niekonstytucyjności ww. przepisów rozporządzenia miał polegać, w ocenie Skarżącej i popierającego ją Rzecznika Praw Obywatelskich, na ograniczeniu konstytucyjnego prawa własności w ten sposób, że przeniesiono na sprzedawcę olejów opałowych odpowiedzialność za bezprawne działanie kontrahenta i zobowiązano go do podejmowania działań obiektywnie niemożliwych (weryfikacja oświadczeń nabywców olejów opałowych) do wykonania w świetle przyznanych mu kompetencji. Zabieg taki miał naruszać zasadę proporcjonalności i demokratycznego państwa prawnego, gdy na podatnika przenosi się obowiązki organów podatkowych nie tworząc dla niego instrumentów faktycznie umożliwiających spełnienie powierzonego obowiązku.

W odpowiedzi należy zauważyć, że korzystanie z obniżonych stawek akcyzy (na warunkach wskazanych w przepisach rozporządzenia), a także ze zwolnienia z obowiązku podatkowego nie miało charakteru obligatoryjnego/przymusowego. Sprzedawca oleju opałowego mógł podjąć decyzję (autonomia wyboru była po jego stronie), czy sprzedawać go z niższą stawką akcyzy, z podjęciem ewentualnego ryzyka poniesienia konsekwencji zaistnienia nieprawidłowości w oświadczeniach o przeznaczeniu oleju opałowego na cele inne niż opałowe, czy też w sytuacji np. odmowy okazania dokumentu tożsamości lub obawy o uczciwość nabywcy odmówić

sprzedaży, czy też skorzystać z możliwości sprzedaży takiego oleju opałowego z zastosowaniem stawki akcyzy jak dla oleju przeznaczanego do celów innych niż opałowe, z jednoczesną możliwością odzyskania podatku jaki sprzedawca sam zapłacił w cenie zakupu tego oleju (§ 14 ust. 2 rozporządzenia). Konsekwencje, co do wyboru sposobu postępowania jasno wynikały z przepisów i nie stawały Skarżącej w sytuacji przymusowej. Transakcje z udziałem niżej opodatkowanego wyrobu obciążone były większym ryzykiem, wiązały się z dodatkowymi warunkami (obowiązkiem uzyskania oświadczeń o przeznaczeniu oleju), zweryfikowania danych osobowych nabywcy (na podstawie art. 35a ustawy), ale też niosły wyższe korzyści ekonomiczne. Z kolei sprzedaż oleju opałowego, bez potrzeby uzyskiwania oświadczeń i weryfikowania danych nabywców, ale wyżej opodatkowanego, niosła za sobą ryzyko uzyskania niższych korzyści ekonomicznych.

W ocenie Ministra Finansów kwestionowane przez Skarżącą przepisy nie naruszały art. 64 ust. 1 i ust. 3 Konstytucji RP (prawo własności), nie ingerowały bowiem w sytuację majątkową podatnika w takim stopniu, aby można je było ocenić jako ograniczające w niedopuszczalny sposób konstytucyjne prawo własności, zwłaszcza że jak wskazano wyżej, podatnikowi pozostawiony został wybór, co do możliwości skorzystania z tych ulg.

Brak jest także podstaw do twierdzenia, że przepisy naruszyły zasadę proporcjonalności, która wymaga zachowania proporcji między efektami wprowadzonej regulacji, a ciężarami bądź niedogodnościami wynikającymi z niej dla obywateli. Zasada ta kładzie szczególny nacisk na adekwatność celu i środka użytego do jego osiągnięcia. To znaczy, że spośród możliwych środków oddziaływania należałoby wybierać środki skuteczne dla osiągnięcia założonych celów, a zarazem jak najmniej uciążliwe dla podmiotów, wobec których mają być zastosowane, lub dolegliwe w stopniu nie większym niż jest to niezbędne dla osiągnięcia założonego celu. Konstruując warunki stosowania obniżonej stawki akcyzy, oprócz obowiązku barwienia oleju na cele opałowe wprowadzono system oświadczeń, które sprzedawcy mieli pobrać od nabywców olejów opałowych. Jednocześnie w ustawie stworzono możliwość weryfikowania takich oświadczeń w ten sposób, że istniała możliwość żądania okazania dowodu tożsamości celem identyfikacji nabywcy. Ww. obowiązki uznano za adekwatne do osiągnięcia celu jakim było zabezpieczenie prawidłowości stosowania obniżonych stawek akcyzy.

Trudno zgodzić się z zarzutem, że dowód tożsamości stanowił niewystarczający dokument weryfikujący prawdziwość danych osobowych nabywców olejów opałowych.

Pamiętać należy, że przepisy podatkowe regulujące obszary szczególnie wrażliwe (ulgi, obniżki stawek) starają się minimalizować ryzyko popełnienia oszustw podatkowych, co nie oznacza, że są gwarantem całkowitej eliminacji z obrotu gospodarczego tego negatywnego zjawiska. Dowody tożsamości są dokumentami urzędowymi, korzystającymi z domniemania prawdziwości danych

w nich zawartych, zatem sprawdzenie na ich podstawie danych osobowych nabywców olejów opałowych uznane zostało za czynność wystarczającą i jednocześnie nietrudną do wyegzekwowania przez sprzedawcę w momencie dokonywania sprzedaży.

Nie mogę zgodzić się z zarzutem Skarżącej i popierającego ją Rzecznika Praw Obywatelskich odnośnie braku wprowadzenia przez normodawcę „instrumentów prawnych zapewniających realną możliwość ustalenia przez sprzedawcę, czy nabywca oleju opałowego prawidłowo wskazał ilość posiadanych urządzeń grzewczych oraz miejsce, gdzie one się znajdują”.

Wyjaśnić należy, że przepisy rozporządzenia dotyczące stosowania obniżonych stawek akcyzy w powiązaniu z systemem oświadczeń o przeznaczeniu nabywanych wyrobów oraz uprawnieniem do sprawdzenia danych osobowych nabywcy w oparciu o dowód tożsamości (art. 35a ustawy z dnia 8 stycznia 1993 r. o podatku od towarów i usług oraz o podatku akcyzowym (Dz.U. Nr 11, poz. 50 z późn. zm.), miały pozwolić na weryfikację danych osobowych nabywcy w momencie zawierania transakcji sprzedaży, nie zaś wszystkich danych zawartych w oświadczeniu nabywcy o przeznaczeniu nabywanego oleju opałowego.

Na uwagę zasługuje wyrok NSA z dnia 22.02.2011 r. sygn. akt I GSK 48/10, w którym stwierdza się, że „za podanie przez nabywcę w oświadczeniu nieprawdziwych danych dotyczących posiadania urządzeń grzewczych, ich rodzaju i ilości (które to informacje pozwalają na ustalenie rzeczywistego wykorzystania oleju) odpowiada oczywiście nabywca, a nie sprzedawca, gdyż tej okoliczności sprzedawca nie może sprawdzić w momencie sprzedaży.”

Ponadto, trudno wyobrazić sobie sytuację, w której Minister Finansów przyznałby prawo wejścia sprzedawcy do domu nabywcy celem ustalenia miejsca i ilości posiadanych przez niego urządzeń grzewczych. Przepisy przyznające takie uprawnienie mogłyby zostać ocenione jako niedopuszczalna ingerencja w prawa osobiste jednostki i stanowić podstawę do kwestionowania ich zgodności z Konstytucją RP.

Minister Finansów
POLSKA
2012.02.20